

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

activiteitenplan

Juliana van Stolbergstraat en Graaf van Lohnstraat

Varsseveld

Rapportage activiteitenplan

Juliana van Stolbergstraat en Graaf van Lohnstraat, Varsseveld

Opdrachtgever

Wonion
Hutteweg 115
7071 BV Uft

Rapportnummer

18188.003

Versienummer

D1

Status

Eindrapportage

Datum

17 februari 2023

Opsteller

[Redacted] BSc

Paraaf

Kwaliteitscontrole

[Redacted] BSc

Paraaf

DAAROM ECONSULTANCY

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhand-boek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

PROTOCOLLAIR NADER ONDERZOEK

Het nader onderzoek naar beschermde natuurwaarden conform de Wet Natuurbescherming wordt uitgevoerd volgens opgestelde onderzoeksprotocollen (zie kennisdocumenten Bij12). Deze protocolaire onderzoeksmethoden zijn gebaseerd op steekproeven. Indien de steekproeven aangeven dat een natuurwaarde niet is aangetroffen, is statistisch gezien de kans dat deze natuurwaarde toch aanwezig is dermate klein dat schade aan de staat van instandhouding verwaarloosbaar wordt geacht. Daarmee kan een natuurwaarde door middel van steekproefsgewijs onderzoek dus nooit uitgesloten worden, wel kan de kans op aanwezigheid als verwaarloosbaar gesteld worden. De term "uitgesloten" is dan ook niet van toepassing op protocolair ecologisch onderzoek.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA.....	2
2.1	Locatiegegevens en huidige situatie	2
2.2	Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie.....	4
2.3	Deskundige begeleiding	4
3	VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE.....	5
3.1	Onderzoeksmethode.....	5
3.2	Onderzoekresultaten.....	8
3.3	Samenvatting	11
4	VOorgenomen ingreep op de locatie en onderbouwing	12
4.1	Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	12
4.2	Doel en belang van de activiteiten.....	12
4.3	Planning en onderbouwing van de activiteiten.....	12
4.4	Alternatieven.....	13
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA	14
5.1	Effecten op korte termijn op beschermde soorten	14
5.2	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	16
5.3	Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming	18
6	TE TREFFEN MAATREGELEN	20
6.1	Inleiding.....	20
6.2	Tijdelijke mitigatie	20
6.3	Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken.....	22
6.4	Controlerondes	23
6.5	Duurzame maatregelen in nieuwe situatie	23
7	SAMENVATTING	26

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Wonion opdracht gekregen voor het opstellen van een activiteitenplan in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen sloop en nieuwbouw aan de Juliana van Stolbergstraat en Graaf van Lohnstraat te Varsseveld.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?

Uit de quickscan Wet natuurbescherming, die door Econsultancy in februari 2022 is uitgevoerd (rapportage 18188.001B, d.d. 17 februari 2022), is gebleken dat de bebouwing op de onderzoekslocatie potentieel geschikt is als nestplaats voor huismus en gierzwaluw, en als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Om negatieve gevolgen te voorkomen worden maatregelen uitgevoerd die bestaan uit het vooraf aanbieden van tijdelijke voorzieningen, vooraf ongeschikt maken van de bebouwing en het realiseren van permanente voorzieningen in de nieuwe situatie.

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA

2.1 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie bestaat uit woningen aan de Juliana van Stolbergstraat en Graaf van Lohnstraat te Varsseveld. De exacte adressen zijn weergegeven in tabel 2.1. De topografische ligging van de onderzoekslocatie is weergegeven in figuur 2.1.

Straat	Huisnummers
Juliana van Stolbergstraat	1-39
Graaf van Lohnstraat	34-72

Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

Alle onderzochte woningen zijn huurwoningen van Wonion. Deze woningen zijn alle gebouwd in de periode van 1964 tot 1967 en zijn allen voorzien van pannendaken. Deze pannendaken beschikken over overhangende kantpannen, schoorstenen met loodslabben en zijn vrijwel altijd voorzien van dakgoten aan de voor- en achterzijde (figuur 2.3 tot en met 2.8).

In figuur 2.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 2.3 t/m figuur 2.5 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

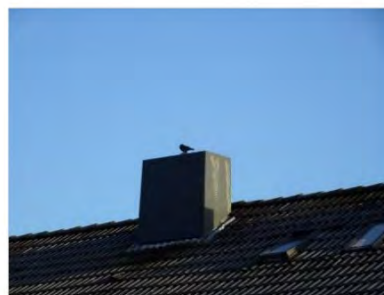
Figuur 2.2 Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 2.3 Overzicht type woning aan de Juliana van Stolbergstraat en de Graaf van Lohnstraat.

Figuur 2.4 Overhangende kantpannen aan de kopgevel.

Figuur 2.5 Zadeldak met schoorsteen.

2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in februari 2022 een quickscan Wet natuurbescherming voor de locatie opgesteld (rapport 18188.001.B, 17 februari 2022). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 6 januari 2022. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat. De conclusie van de quickscan ten aanzien van de huismus, gierzwaluw en vleermuizen luidt als volgt:

Huisemus en gierzwaluw

Indien er op de onderzoekslocatie nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus en/of gierzwaluw op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van deze soorten.

Vleermuizen

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Vleermuisvakbeeraad Netwerk Groene Bureaus, 2021). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

2.3 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken is bij het project, betreft een ervaren ecoloog¹. Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

¹ Alle ecologen van Econsultancy hebben op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of • Zijn als ecoloog werkzaam voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of • Zetten zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

3 VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE

3.1 Onderzoeksmethode

Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2022 twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens deze veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2022).

Gierwaluw

Voor het onderzoek naar de gierwaluw zijn tussen 15 mei en 15 juli 2022 drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument (BIJ12, versie juni 2017). De veldbezoeken hebben gedurende de avondschemering plaatsgevonden. In de betreffende periode scheren groepen gierwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierwaluw (BIJ12, versie juli 2017).

Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober 2022 in totaal 6 veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakbeeraad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken, is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, die in vier clusters verdeeld is. Met zes bezoeken is voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie ten aanzien van deze soortgroep. De onderzoeken naar de zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn door 4 personen uitgevoerd.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsoptnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soorten) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek bestaat uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel 3.1 bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 3.1 Onderzoeksinspanning

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-		3 x avond*, 1 x ochtend*	-	2 x avond	-
	datum			10 & 22 juni, 13 juli 2022		24 augustus en 15 september 2022	
	functie			zomer-/kraamverblijf		paar/baltsverblijf	
huismus	tijdstip	2 x overdag					
	datum	21 april en 4 mei 2022	-				
	functie	territorium					
gierzwaluw	tijdstip	-		3 x avond*	-		
	datum			combinatie met vleermuis			
	functie			nestlocaties			

* het veldwerk is door 4 personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 13 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 Bft. en er was geen sprake van neerslag. In tabel 3.2 zijn de omstandigheden gedurende de onderzoeken weergegeven.

Tabel 3.2 Omstandigheden aanvullende onderzoeken beschermde soorten.

Datum	Ronde	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
21 april 2022	Huismus	10:30 - 14:30	16 °C	Droog, licht bewolkt, wind NO 4Bft
4 mei 2022	Huismus	9:20 - 11:30	16 °C	Droog, licht bewolkt, wind N 2Bft
10 juni 2022	Gierzwaluw en vleermuis	20:40 - 00:21	20 °C	Droog, bewolkt, eind ZW 2Bft
22 juni 2022	Gierzwaluw en vleermuis	21: 00 - 00:00	23 °C	Droog, helder, wind NNO 3Bft
13 juli 2022	Gierzwaluw en vleermuis	19:50 - 23:50	20 °C	Droog, licht bewolkt, wind N 3Bft
13 juli 2022	Vleermuis ochtend	03:30 - 05:30	20 °C	Droog, bewolkt, wind ZO 1Bft
24 augustus 2022	Vleermuis balts	21:50 - 00:00	22 °C	Droog, helder, wind NO 3Bft
15 september 2022	Vleermuis balts	21:00 - 23:00	13 °C	Droog, bewolkt, wind WNW 2Bft

3.2 Onderzoekresultaten

Huismus

Gedurende het veldonderzoek in het seizoen 2022, zijn in het onderzoeksgebied 5 nestlocaties van de huismus aangetroffen in de bebouwing behorend tot de onderzoekslocatie. Er zijn daarnaast in de directe omgeving van de onderzoekslocatie nog eens 42 nestplaatsen van huismussen aangetroffen. De nestplaatsen maken deel uit van een kolonie in Varsseveld. De locaties van de aangetroffen nestplaatsen zijn weergegeven in figuur 3.1. De nestplaatsen van de huismussen bevinden zich voornamelijk onder de eerste rij dakpannen, deze ruimtes zijn via de dakgoot bereikbaar.

Figuur 3.1 Verspreiding van de huismus op basis van inventarisatie in het seizoen 2022.

Gierzwaluw

Gedurende het veldonderzoek in seizoen 2022, zijn op de onderzoekslocatie 8 nestplaatsen van de gierzwaluw aangetroffen in de bebouwing behorend tot de onderzoekslocatie. In de directe omgeving zijn nog eens 7 nestplaatsen van de gierzwaluw aangetroffen. De nestplaatsen maken deel uit van een kolonie in Varsseveld. De locaties van de aangetroffen nestplaatsen zijn weergegeven in figuur 3.2. Alle nestplaatsen bevinden zich in de kopgevels van de woningen.

Figuur 3.2 Verspreiding van de gierzwaluw op basis van inventarisatie in het seizoen 2022.

Vleermuizen

Gedurende het veldonderzoek in seizoen 2022, zijn meerdere verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen. In totaal zijn er in de bebouwing behorende tot de onderzoekslocatie 3 zomer- en paarverblijfplaatsen en 3 zomer-verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 2 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie nog eens 6 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en 5 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aangetroffen. De gewone dwergvleermuizen en de laatvliegers maken onderdeel uit van een grote populatie in Varsseveld. De verblijfplaatsen zijn aangetroffen in de kopgevels.

Figuur 3.3 Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2022.

3.3 Samenvatting

In figuur 3.4 zijn de resultaten van het onderzoek op een topografische kaart weergegeven. In tabel 3.4 staan de aangetroffen nest- en verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie uitgewerkt.

Tabel 3.4 Overzicht van aangetroffen soorten in het plangebied.

Straatnaam	Aangetroffen nesten of verblijfplaatsen	Locatie broedgelegenheid of verblijfplaatsen
Juliana van Stolbergstraat	4 nestplaatsen huismus 4 nestplaatsen gierzwaluw 3 zomer- en paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis 1 zomerverblijfplaats laatvlieger	Huisumus onder eerste rij dakpannen en achter kantpannen Gierzwaluw achter overhangende kantpannen en nokvorsten Vleermuizen achter overhangende kantpannen en nokvorsten
Graaf van Lohnstraat	1 nestplaats huismus 4 nestplaatsen gierzwaluw 3 zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis 1 zomerverblijfplaats laatvlieger	Huisumus onder eerste rij dakpannen en achter kantpannen Gierzwaluw achter overhangende kantpannen en nokvorsten Vleermuizen achter overhangende kantpannen en nokvorsten

Figuur 3.4 Verspreiding resultaten veldonderzoek in het seizoen 2022.

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer heeft als uitgangspunt om de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen en nieuwbouw te realiseren. Echter zal de initiatiefnemer de bebouwing nader technisch laten inspecteren, om uit te vinden of renovatie en verduurzaming ook een mogelijkheid is om de beoogde doelstellingen te behalen. Indien hieruit voortkomt dat de woningen in technisch goede staat verkeren, bestaat er de mogelijkheid de woningen te behouden en te verduurzamen.

Omdat op dit moment het meest realistische scenario is dat er gesloopt en nieuwgebouwd zal worden, zal dit als uitgangspunt voor het activiteitenplan genomen worden. Wanneer er sprake zal zijn van renovatie zullen de aangetroffen nest- en verblijfplaatsen eveneens verdwijnen, waardoor dezelfde maatregelen en werkwijzen van toepassing zullen zijn.

4.2 Doel en belang van de activiteiten

Met de huursector is door de Rijksoverheid afgesproken dat vanaf 2020 alle huurwoningen en wooncorporaties gemiddeld energielabel B of beter hebben (energie-akkoord). In het kader van het landelijke energiebeleid worden de werkzaamheden uitgevoerd. Het doel is om te komen tot een vermindering van het energieverbruik, het verbeteren van het binnenhuisklimaat en het verbeteren van het woongenot. Gezien de huidige staat van de woningen is sloop en nieuwbouw, zoals nu ingeschat wordt, de enige mogelijkheid om een duurzaam energielabel te creëren.

Het realiseren van geschikte nieuwe woningen zal een positief effect hebben op de volksgezondheid. Het hebben van een goede, veilige woning is een primaire levensbehoefte van de mens. In artikel 22 van de Nederlandse Grondwet is het thema Volksgezondheid dan ook samen met Woongelegenheid opgenomen. De relatie tussen huisvesting en gezondheid is breed onderzocht en in kaart gebracht, waaruit blijkt dat het hebben van een veilige en goede woning bijdraagt aan de fysieke en mentale gezondheid van mensen (Cattaneo et al., 2009; Fertig & Reingold, 2007; Fuller-Thomson et al., 2000; Gurney, 2020; Shaw, 2004).

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De planning is om in het eind van 2024 of begin 2025 te starten met de sloop van de woningen (indien er gerenoveerd gaat worden, zal dit in hetzelfde tijdspad opgestart worden). Hierna zullen de nieuw te realiseren woningen worden gebouwd. Voorafgaand aan de werkzaamheden zullen mitigerende maatregelen worden aangebracht. De bebouwing wordt in september en/of oktober 2024 ongeschikt gemaakt voor gebouwbewonende soorten.

4.4 Alternatieven

Om aan het rijksbeleid te kunnen voldoen zal het energielabel van de woningen verbeterd moeten worden. Gezien de huidige staat van de bebouwing is renovatie niet mogelijk om dit label te halen. Ook al zou renovatie mogelijk zijn, zouden de energetische verbetermaatregelen ook zullen leiden tot negatieve gevolgen voor vogels en vleermuizen. Er zijn daarom redelijkerwijs geen alternatieven te bedenken waarbij er minder schade optreedt aan beschermde soorten.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

De volgende soorten zijn in het plangebied aangetroffen (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Overzicht van aangetroffen soorten in het plangebied en de effecten van de werkzaamheden op de aangetroffen soorten.

Straatnaam	Voorgenomen periode werkzaamheden	Verstorende werkzaamheden	Aangetroffen nesten of verblijfplaatsen	Locatie broedgelegenheid of verblijfplaatsen	Ecologisch effect van werkzaamheden
Juliana van Stolbergstraat			4 nestplaatsen huismus 4 nestplaatsen gierzwaluw 3 zomer- en paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis 1 zomerverblijfplaats laatvlieger	Onder eerste rij dakpannen en achter kantpannen	verblijfplaatsen verdwijnen
Graaf van Lohnstraat			1 nestplaats huismus 4 nestplaatsen gierzwaluw 3 zomerverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis 1 zomerverblijfplaats laatvlieger	Onder eerste rij dakpannen en achter kantpannen	verblijfplaatsen verdwijnen

Huisemus

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende redenen in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van oude woningen, en dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Ondanks dat de oppervlakte stedelijk gebied en het aantal huizen groter geworden is in Nederland, is de huismus in aantal afgenomen.

Door de sloop van de bebouwing verdwijnen de nestplaatsen van de huismussen. Huismussen zijn het gehele jaar in de omgeving van hun nestlocatie te vinden. Soms worden de nesten gebruikt om te slapen. De nesten worden meerdere jaren gebruikt, maar huismussen bouwen het gehele broedseizoen aan de nesten. Aantasting van een legsel wordt niet verwacht. Wanneer de sloop in het najaar plaatsvindt is het redelijkerwijs uitgesloten dat er nog eieren of jongen in de nesten aanwezig zijn.

Vanwege het gegeven dat het realiseren van nieuwbouw een langere periode in beslag neemt dienen er voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig te zijn. Hiervoor worden tijdelijke huismuskasten voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst in de directe omgeving.

Maatregel: voorafgaand aan de sloop de bebouwing ongeschikt maken voor huismussen.

Maatregel: plaatsen van in totaal 10 tijdelijke huismuskasten binnen 200 meter van de huidige nestplaatsen.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een vrij algemene broedvogel die vooral in oude stadscentra voorkomt. Het aantal broedparen wordt geschat op 30.000 tot 60.000 in de periode 1998-2000. Doordat de soort erg moeilijk is te inventariseren is er geen duidelijkheid over de omvang en ontwikkeling van de populatie. Of de soort toe- of afneemt in Nederland is dus niet bekend. De soort broedt in kolonies, de nesten liggen veelal bij elkaar in de buurt.

Op de onderzoekslocatie zijn 8 nestlocaties van de gierzwaluw vastgesteld. De invlieglocaties bevinden zich bij de kopgevels van de betreffende woningen. Het nest ondervindt echter geen verstoring door de werkzaamheden. In augustus zijn gierzwaluwen vertrokken richting het overwinteringsgebied. De soort keer pas eind april weer terug in Nederland. Vanwege het gegeven dat het realiseren van nieuwbouw een langere periode in beslag neemt dienen er voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig te zijn. Hiervoor worden tijdelijke gierzwaluwkasten voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst in de directe omgeving.

Maatregel: slopen buiten broedseizoen uitvoeren.

Maatregel: vooraf aanbieden van 40 alternatieve verblijfplaatsen voor gierzwaluwen.

Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen leven in netwerken van meerdere (lokale) populaties. De lokale populatie wordt gevormd door één of meerdere kraamkolonies, enkele niet-voortplantende groepen vrouwtjes en de mannetjes. Een kolonie gewone dwergvleermuizen bestaat uit de vrouwtjes die meerdere kraamverblijven gebruiken die elk enkele tientallen tot honderden vrouwtjes bevat. De netwerken van kraamgroepen zijn via de massawinterverblijfplaatsen aan elkaar verbonden. Het aantal dieren in een gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Omdat de gewone dwergvleermuis een trage voortplanter is verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel.

Door de sloop zullen er 3 zomer- en paarverblijfplaatsen en 3 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis definitief verdwijnen. Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen waartussen ze regelmatig verhuizen. Een tijdelijk verlies van een zomer- of paarverblijfplaats van vleermuizen is over het algemeen in ecologisch opzicht daarom geen groot probleem. Om geen risico's te nemen ten aanzien van de planning van de werkzaamheden, worden voor de zomer- en paarverblijfplaatsen alternatieve verblijfplaatsen aangeboden. Ten aanzien van de zorgplicht is het van belang dat er met de sloop van de bebouwing geen vleermuizen worden verwond of gedood. Daarom wordt de bebouwing vooraf ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken van de bebouwing zal worden uitgevoerd in het actieve seizoen van vleermuizen, dat wil zeggen in de periode april tot en met oktober. In verband met broedvogels kan dit in september en oktober.

Maatregel: aanbieden van in totaal 24 alternatieve verblijfplaatsen voor 6 zomer- en/of paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Maatregel: Het ongeschikt maken van de bebouwing uitvoeren in het actieve seizoen van de gewone dwerg-vleermuis.

Laatvlieger

Laatvliegers leven in netwerken van meerdere (lokale) populaties. De lokale populatie wordt gevormd door één of meerdere kraamkolonies, enkele niet-voortplantende groepen vrouwtjes en de mannetjes. Een kolonie laatvliegers bestaat uit de vrouwtjes die meerdere kraamverblijven gebruiken die elk enkele tientallen tot honderden vrouwtjes bevat. De netwerken van kraamgroepen zijn via de massawinterverblijfplaatsen aan elkaar verbonden. Het aantal dieren in een gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Omdat de laatvlieger een trage voortplanter is verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel.

Door de sloop van de bebouwing verdwijnen verblijfplaatsen van de laatvlieger. De soort zal moeten uitwijken naar een alternatieve verblijfplaats. Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen waartussen ze regelmatig verhuizen. Een tijdelijk verlies van een zomerverblijfplaats van vleermuizen is over het algemeen in ecologisch opzicht daarom geen groot probleem. Om geen risico's te nemen ten aanzien van de planning van de werkzaamheden worden voor de zomerverblijfplaatsen een alternatieve verblijfplaats aangeboden. Ten aanzien van de zorgplicht is het van belang dat er met de sloop van de bebouwing geen vleermuizen worden verwond of gedood. Daarom wordt de bebouwing vooraf ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken van de bebouwing zal worden uitgevoerd in het actieve seizoen van vleermuizen, dat wil zeggen in de periode april tot en met oktober.

Maatregel: aanbieden van in totaal 8 alternatieve verblijfplaatsen voor 2 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger.

Maatregel: het ongeschikt maken van de bebouwing uitvoeren in het actieve seizoen van de laatvlieger.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

Huismus

Daar waar nieuwbouw wordt gerealiseerd verdwijnt over het algemeen de meeste broedgelegenheid voor huismussen. Vaak zullen nieuwe dakpannen strak aansluiten en daardoor niet toegankelijk zijn voor huismussen. Veelal wordt vogelschroot toegepast, zodat er geen toegang is vanaf de dakrand. Bovendien is op het isolatiemateriaal geen geschikte nestgelegenheid.

In het plangebied zijn in totaal 5 nesten van huismussen aanwezig. Deze nesten maken onderdeel uit van een grotere kolonie in de directe nabijheid van de planlocatie. De staat van instandhouding is daarom niet in het geding maar het is wel belangrijk dat er effectieve maatregelen getroffen worden om de populatie van huismussen in de toekomst duurzaam in stand te houden en mogelijk zelfs te verbeteren. Door bij de nieuwbouw het vogelschroot onder de derde rij dakpannen te plaatsen en te zorgen voor voldoende ruimte tussen het nieuwe dakbeschot en de dakpannen blijft op de lange termijn de functionaliteit van de bebouwing voor huismussen behouden en wordt het plangebied zo mogelijk zelfs geschikter voor de huismus.

Maatregel: het vogelschroot verplaatsen naar de derde rij dakpannen.

Gierzwaluw

Het “natuurlijke” aanbod van nestgelegenheden voor de gierzwaluw ligt onder druk. Bij de realisatie van de nieuwe woningen worden nieuwe verblijfplaatsen realiseert voor de gierzwaluw.

In het plangebied zijn in totaal 8 nesten van gierzwaluwen aanwezig. Deze nesten maken onderdeel uit van een grotere kolonie gierzwaluwen in de directe omgeving. Door sloop is de staat van instandhouding daarom niet in het geding. De werkzaamheden bieden zo mogelijk zelfs een kans om de lokale populatie voor gierzwaluwen te versterken. Door in de nieuw te realiseren woningen inbouwkasten voor gierzwaluwen in te metselen blijft op de lange termijn de functionaliteit van het plangebied voor gierzwaluwen behouden en kunnen de gierzwaluwen in de toekomst de woningen op de planlocatie gebruiken om te broeden.

Maatregel: het in metselen van in totaal 40 inbouwkasten voor gierzwaluwen.

Gewone dwergvleermuis

Het “natuurlijke” aanbod van verblijfplaatsen voor vleermuizen ligt onder druk. De aanwezigheid van 6 zomer- en of paarverblijfplaatsen van de meest algemene vleermuissoort van Nederland, de gewone dwergvleermuis, betreft een niet gevoelig gebruik van de soort. De sloop heeft daarom geen invloed op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Echter omdat bij moderne bouwtechnieken er minder verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen zijn, is het van belang dat er nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis worden gecreëerd. Na afloop dient de nieuw te realiseren bebouwing wederom geschikt te zijn als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Daarom worden de nieuwe woningen geschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis als zomer- en paarverblijfplaats. Hiervoor zullen er inbouwkasten in de gevel worden gemetseld.

Maatregel: in metselen van in totaal 24 inmetsele kasten in de te realiseren bebouwing.

Laatvlieger

Het “natuurlijke” aanbod van verblijfplaatsen voor vleermuizen ligt onder druk. De aanwezigheid van 2 zomer-verblijfplaatsen van één van de meest algemene vleermuissoorten van Nederland, laatvlieger, betreft een niet gevoelig gebruik van de soort.

Echter omdat bij moderne bouwtechnieken er minder verblijfsmogelijkheden zijn, is het van belang dat er nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de laatvlieger worden gecreëerd. De laatvlieger maakt geen gebruik van inmetsele vleermuis kasten. Het is bekend dat de laatvlieger voornamelijk gebruik maakt van ruimtes tussen het dakbeschoot en achter de kantpannen. Ook kunnen laatvliegers in theorie de spouwmuur gebruiken om te verblijven.

Door deze ruimte in de nieuwbouw te realiseren wordt de bebouwing wederom geschikt voor de laatvlieger. Hierdoor blijft er voor de lange termijn voldoende duurzame verblijfsmogelijkheden voor de soort aanwezig. Vanwege deze kennis wordt ervoor gekozen om 8 nieuwe verblijfplaatsen voor laatvliegers in de nieuwbouw te realiseren. Op deze wijze ontstaan er nieuwe verblijfplaatsen zoals deze ook reeds bekend zijn voor de laatvlieger.

Maatregel: Creëren van in totaal 8 ruimtes onder de kantpannen of nokvorsten bij de nieuwbouwwoningen.

5.3 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Bij de sloop van de bebouwing zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Hiermee wordt voorkomen dat de staat van instandhouding van de lokale populatie wordt aangetast. Omdat de nesten in principe het hele jaar gebruikt worden is er een ontheffing van artikel 3.1 lid 2 benodigd voor het tijdelijke verlies van functionaliteit.

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het opzettelijk storen van vogels. Bij het verjagen van de huismussen, als gevolg van de werkzaamheden aan de bebouwing is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht. Echter zal het verjagen, door het nemen van maatregelen, de staat van instandhouding niet negatief beïnvloeden. Overtreding van Artikel 3.1 lid 4, conform lid 5 is daarom niet aan de orde.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd. De verboden handelingen die van toepassing zijn, betreffen het opzettelijk doden of vangen van vogels, het opzettelijk verstoren van de vogels en beschadigen of vernielen van nest, eieren en rustplaatsen.

Bij de sloop van de bebouwing zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen. Ondanks het toepassen van maatregelen is hiervoor een ontheffing nodig van artikel 3.1 lid 2.

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het opzettelijk storen van vogels. Zolang de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, is er geen sprake van overtreding van artikel 3.1 lid 4, conform lid 5 van de Wet natuurbescherming.

Gewone dwergvleermuis en laatvlieger

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Bij de sloop van de bebouwing is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen van verblijfplaatsen optreedt, waardoor artikel 3.5 lid 4 wordt overtreden. Door het treffen van maatregelen kan de functionaliteit voor de soort behouden blijven. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming niet voorkomen, zodat een ontheffing noodzakelijk is.

Wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn

De woningen op de onderzoekslocatie zijn slecht geïsoleerd en verkeren in matige bouwkundige staat met tocht en vocht als gevolg. Met de voorgenomen sloop en nieuwbouw wordt een leefomgeving gerealiseerd die betere leefomstandigheden en woongenot creëren voor bewoners. De ontheffing voor de beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn worden daarom aangevraagd in het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid.

6 TE TREFFEN MAATREGELEN

6.1 Inleiding

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

- alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- controleronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
- in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.2 Tijdelijke mitigatie

Huismus

Voor de huismus worden voor elke nestplaats in het plangebied 2 tijdelijke nestgelegenheden binnen 200 meter van het plangebied geplaatst. Omdat er 5 nesten van huismussen in het plangebied aanwezig zijn, worden daarom 5 tijdelijke tweedelige nestkasten opgehangen. De kasten zijn van het type HMT2 van Unitura of vergelijkbaar (figuur 6.1). De kasten worden aan woningen in de directe omgeving geplaatst, minimaal 3 maanden voorafgaand aan de sloop. In figuur 6.4 is een voorstel van de locaties van de tijdelijke kasten weergegeven. De exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophanglocaties zullen in het logboek worden verwerkt en later worden opgestuurd naar de provincie Gelderland.

Figuur 6.1 Tijdelijke huismuskast (HMT2) van Unitura.

Gierzwaluw

Om het tijdelijke verlies van de gierzwaluwnesten op te vangen tot dat de werkzaamheden afgerond zijn, worden 8 vijfdelige kasten van het type GZT2 van Unitura (figuur 6.2) opgehangen binnen 200 meter van het plangebied. De kasten zullen in ieder geval blijven hangen tot een jaar na afloop van de werkzaamheden. De kasten worden minimaal 3 maanden voorafgaand aan de sloop geplaatst. In figuur 6.4 is een voorstel van de locaties van de tijdelijke kasten weergegeven. De exacte locaties van de ophanglocaties moeten nog worden afgestemd met de initiatiefnemer. Daarom worden de exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophanglocaties in het logboek verwerkt en later opgestuurd naar de provincie Gelderland.

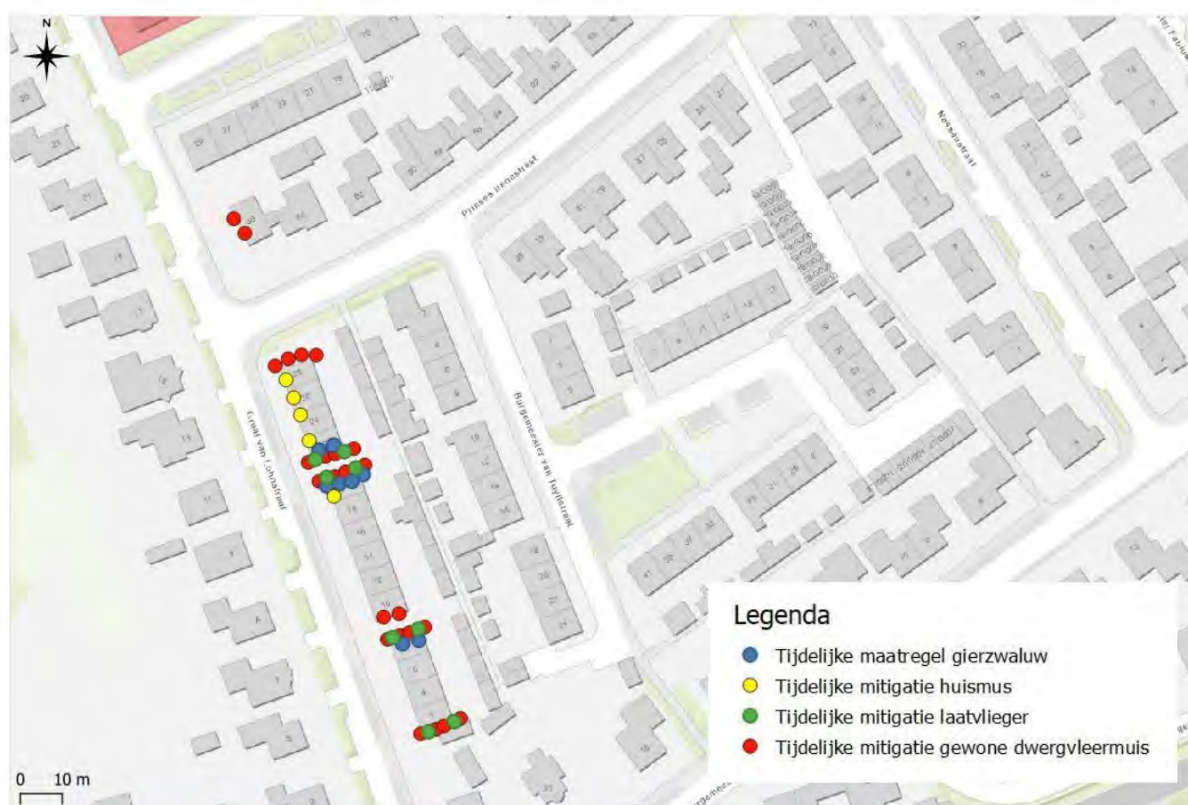
Figuur 6.2 Tijdelijke gierzwaluwkast (GZT2) van Unitura.

Gewone dwergvleermuis

Voor het aanbieden van tijdelijke alternatieven, zullen minimaal zes maanden voor de werkzaamheden, vier tijdelijke vleermuis-kasten voor elke aangetroffen verblijfplaats worden opgehangen, binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen. Omdat er in het plangebied in totaal 6 verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn, worden daarom in totaal 24 tijdelijke vleermuis-kasten geplaatst. In figuur 6.4 is een voorstel van de locaties van de tijdelijke kasten weergegeven. De exacte locaties van de ophanglocaties moeten nog worden afgestemd met de initiatiefnemer. Daarom zullen de exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophanglocaties in het logboek worden verwerkt en later worden opgestuurd naar de provincie Gelderland. De vleermuis-kasten zijn van het type VMT1, van Unitura (figuur 6.3) of vergelijkbaar.

Figuur 6.3 Vleermuis-kast VMT1 van Unitura

Figuur 6.4 Voorstel voor de tijdelijke voorzieningen in de directe omgeving van de planlocatie.

Laatvlieger

Voor het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente alternatieven, zullen minimaal zes maanden voor de werkzaamheden, maatregelen getroffen worden. Deze maatregelen bestaan uit het geschikt maken van woningen, binnen een straal van 200 meter, voor de laatvlieger. Deze woningen beschikken in de huidige situatie niet over geschikte invliegopeningen voor laatvliegers, omdat de kantpannen zeer strak aansluiten op de kopgevel waardoor de invliegopeningen te klein zijn. Voor de laatvlieger zijn geen tijdelijke vleermuiskasten beschikbaar waardoor het noodzakelijk is nieuwe verblijfsmogelijkheden te creëren waar deze soort gebruik van maakt, zie figuur 6.3. Door de kantpannen iets te verschuiven ontstaan er invliegopeningen van >2cm waardoor de bebouwing geschikt wordt voor laatvliegers om te verblijven. In figuur 6.4 is een voorstel van de locaties van de maatregelen weergegeven. Door deze maatregel ontstaan er nieuwe verblijfsmogelijkheden voor laatvliegers.

Figuur 6.5 Voorbeeld van kopgevel met kantpannen waar ruimte gecreëerd kan worden achter de kantpannen.

6.3 Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken

Het broedseizoen van huismussen loopt globaal van 15 maart tot 1 september en het broedseizoen van gierzwaluwen globaal van begin mei tot eind juli. Door de werkzaamheden tussen 1 september en half maart uit te voeren worden de werkzaamheden volledig buiten het broedseizoen van huismussen en gierzwaluwen opgestart. De gierzwaluwen zijn in die periode ook inmiddels al weggetrokken naar het zuiden, waardoor er geen maatregelen nodig zijn om doden en verwonden te voorkomen. Huismussen kunnen in het najaar en de winter de woningen nog wel gebruiken om te slapen of rusten. De onderste rij pannen moeten daarom met zorg en handmatig verwijderd worden, zodat de huismussen uit zichzelf weg kunnen vliegen. Het verwijderen van de kantpannen zal tevens onder ecologische begeleiding plaatsvinden. Wanneer de sloopwerkzaamheden door bijvoorbeeld slecht weer uitlopen en deze niet afgerond kunnen worden in het eerste kwartaal volgens de planning, zullen de betreffende woningen voor 15 maart ongeschikt gemaakt worden voor huismussen. Dit wordt uitgevoerd door de onderste rij pannen zorgvuldig op te tillen om te kijken of er huismussen onder verblijven. Als dat niet het geval blijkt te zijn, worden de kantpannen weer teruggelegd en wordt de ruimte tussen de pan en de gevel afgesloten met rugvulling zodat huismussen de woningen niet kunnen gebruiken om te broeden. Econsultancy verwacht echter dat dit niet noodzakelijk zal zijn.

Het ongeschikt maken voor vleermuizen wordt gerealiseerd door voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden de kopgevels ongeschikt te maken middels het aanbrengen van exclusion flaps en het oplichten en indien nodig dichtzetten van loodslabben. Het ongeschikt maken dient uitgevoerd te worden in de actieve periode van vleermuizen, globaal lopend van 1 april tot 1 november, en bij een avondtemperatuur van minimaal 10°C. Vanwege het broedseizoen voor de huismus en de gierzwaluw zal het ongeschikt maken van de bebouwing uitgevoerd worden tussen 1 september en 1 november. De exacte werkwijze wordt ter plaatse beoordeeld en begeleid door de ecologisch begeleider.

5.4 Controlerondes

Omdat het vleermuisonderzoek slechts een momentopname betreft en vleermuizen opportunistisch kunnen zijn ten aanzien van de keuze van hun verblijfplaats, wordt na afloop van het ongeschikt maken van de woningen een controleronde uitgevoerd. Hierbij wordt met behulp van batdetectors tijdens het uitvliegmoment gecontroleerd of er bij de bekende verblijfplaatsen en de directe omgeving ervan, uitvliegende vleermuizen aanwezig zijn. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controleronde, aanvullende maatregelen voorgesteld.

6.5 Duurzame maatregelen in nieuwe situatie

Huisemus

In totaal zullen bij alle te realiseren woningen zowel aan de voor- als achterzijde het vogelschroot worden verplaatst naar de derde panlat (figuur 6.6). Hierdoor worden de huidige aanwezige potenties volledig teruggebracht. De nieuwbouwwoningen bieden, na afloop van de werkzaamheden, hiermee nestgelegenheid voor minimaal 156 huismussen (uitgaande van minimaal 4 nesten per woning).

Gierzwaluw

Voor de nesten van de gierzwaluw worden inbouwvoorzieningen gerealiseerd. Omdat er in de huidige situatie 8 gierzwaluwnesten aanwezig zijn, worden voor de gierzwaluw in totaal 40 inbouwvoorzieningen gerealiseerd in de te realiseren woningen. Deze worden geplaatst onder de dakgoten en bij de kopgevels net als in de huidige situatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de inmetsselsteen van het type GZP2 van Unitura (zie figuur 6.7). In figuur 6.9 is een voorstel weergegeven voor het plaatsen van de inmetselkasten voor gierzwaluwen. De exacte locaties van de inbouwkasten zijn op moment van schrijven nog niet bekend. Echter zal er voldaan worden aan de randvoorwaarden en maatvoeringen zoals gesteld in het kennisdocument (BIJ12, 2017). Hierbij kan gedacht worden aan verschillende windrichtingen, microklimaten, vrije aanvliegroutes, en minimale hoogtes. Normaliter worden er geen gierzwaluwkasten toegepast op het zuiden. Vanwege de diverse gierzwaluwnesten op de onderzoekslocatie die op het zuiden zitten, wordt dat nu ook geadviseerd.

Gewone dwergvleermuis

De te realiseren woningen op de planlocatie worden permanent geschikt gemaakt als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis door het inbouwen van 24 vleermuiskasten. De kasten die hiervoor toegepast worden zijn van het type VMPM1 van Unitura, of vergelijkbaar (figuur 6.8). De exacte locaties van de inbouwkasten moeten nog worden afgestemd met de initiatiefnemer. Het inbouwen van de kasten zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden. In figuur 6.9 is globaal aangegeven waar de inbouwkasten in de muur gemetseld kunnen worden. De foto's en exacte locaties van de inbouwkasten zullen in het logboek worden vermeld en later aan de provincie Gelderland worden verstrekt onder vermelding van het zaaknummer.

Laatvlieger

De laatvlieger maakt geen gebruik van inmetstel vleermuiskasten. Het is bekend dat de laatvlieger voornamelijk gebruik maakt van ruimtes tussen het dakbeschot en achter de kantpannen. Ook kunnen laatvliegers in theorie de spouwmuur gebruiken om te verblijven. Door deze ruimte in de nieuwbouw geschikt te maken voor laatvliegers, blijven er voor de lange termijn voldoende duurzame verblijfsmogelijkheden voor de soort aanwezig. Bij de nieuwbouw zullen de kantpannen beschikken over invliegopeningen van >2cm. Het creëren van de ruimtes zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden. In figuur 6.8 is aangegeven waar de maatregelen worden gerealiseerd. De foto's en exacte locaties van de maatregelen zullen in het logboek worden vermeld en later aan de provincie Gelderland worden verstrekt onder vermelding van het zaaknummer.

Figuur 6.6 Voorbeeld plaatsen vogelschroef bij derde rij dakpannen.

Figuur 6.7 Inmetstelsteen type GZP2 van Unitura.

Figuur 6.8 Inbouwkast van het type VMPM1, van Unitura.

Figuur 6.9 Voorstel voor de permanente voorzieningen in de toekomstige situatie.

7 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Wonion een activiteitenplan opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen sloop en nieuwbouw aan de Juliana van Stolbergstraat en Graaf van Lohnstraat te Varsseveld.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - Het betreft de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Voor de huismus is er sprake van 5 nestlocaties
 - Voor de gierzwaluw is er sprake van 8 nestlocaties
 - Voor de gewone dwergvleermuis is er sprake van 3 zomerverblijfplaatsen en 3 zomer- en paarverblijfplaatsen.
 - Voor de laatvlieger is er sprake van 2 zomerverblijfplaatsen.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - Er zijn 5 nestplaatsen van de huismus aanwezig. Het betreft een niet gevoelig gebruik voor deze soort, de staat van instandhouding is niet in het geding.
 - Er zijn 8 nestplaatsen van de gierzwaluw aanwezig. Het betreft een niet gevoelig gebruik voor deze soort, de staat van instandhouding is niet in het geding.
 - Er zijn 3 zomerverblijfplaatsen en 3 zomer- en paarverblijfplaatsen aanwezig. Het betreft een niet gevoelig gebruik voor deze soort, de staat van instandhouding is niet in het geding.
 - Er zijn 2 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger aanwezig. Het betreft een niet gevoelig gebruik voor deze soort, de staat van instandhouding is niet in het geding.
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
 - De functionaliteit blijft behouden door het tijdelijk aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, het ongeschikt maken van de bebouwing voor de soorten voorafgaand aan de werkzaamheden en het opnieuw geschikt maken van de bebouwing na afloop van de sloop.
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - De 5 nestplaatsen van de huismus worden gecompenseerd middels 10 tijdelijke kasten. De permanente mitigatie bestaat uit het verplaatsen van het vogelschroot naar de derde pannenhij.
 - De 8 nestplaatsen van de gierzwaluw worden gecompenseerd middels 40 tijdelijke kasten. De permanente mitigatie bestaat uit inmettelen van 40 permanente gierzwaluwkasten.
 - De 3 zomerverblijfplaatsen en 3 zomer- en paarverblijfplaatsen worden gecompenseerd middels 24 tijdelijke kasten en 24 permanente inmetseelkasten.
 - De 2 zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger worden gecompenseerd door het realiseren van open ruimtes in de nokvorst conform bekende verblijfplaatsen van de laatvlieger.

- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - De te treffen maatregelen zijn conform de, voor de huismus, gierzwaluw en de gewone dwergvleermuis opgestelde, kennisdocumenten (BIJ12, versie juni 2022 en juli 2017), en zijn daarmee voldoende bewezen effectief.
 - Door het realiseren van ruimtes voor de laatvlieger, conform de gebruikelijke zomerverblijfplaatsen van deze soort, mag worden aangenomen dat de tijdelijke maatregelen effectief zullen zijn. De permanente maatregelen voor de laatvlieger zijn voldoende effectief bewezen.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - De bebouwing wordt vooraf ongeschikt gemaakt voor huismussen en vleermuizen. Alle kritische werkzaamheden worden onder ecologische begeleiding uitgevoerd en er wordt zorgvuldig gehandeld. Daarnaast wordt er gewerkt buiten het broedseizoen.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
 - Het betreft de reeds minst verstorende oplossing.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
 - In het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid.

Geraadpleegde bronnen

BIJ12 (2022). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huisumus-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument gierzwaluw. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. Opgehaald van <https://netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol>.

Wet natuurbescherming (2015, 16 december). Opgehaald van: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-02-17>.